

En positiv miljøudvikling og hvordan den kan forstærkes

Af biolog Henning Schroll, Roskilde Universitetscenter, Institut for miljø, teknologi og samfund

SYNSPUNKT

Over en årrække har jeg haft lejlighed til at studere forureningsproblemerne i Horsens. Siden 1984 har Roskilde Universitetscenter afholdt fire 10 dages kurser for studerende, og herigennem har jeg fået et godt indtryk af miljøarbejdet i lokale virksomheder, organisationer og kommunal forvaltning. Vi er altid blevet godt modtaget af horsensianerne, og det har været en fornøjelse at komme igen. Ved det seneste besøg her i september/oktober 1993 har der imidlertid også været grund til at glæde sig over, at der er sket betydelige miljøforbedringer, og at der er blevet en større miljøopmærksomhed i kommunen.

Først og fremmest har fjorden i løbet af de seneste år fået en bedre økologisk tilstand. Vandet er blevet klarere, og bunddyr og planter kan leve på større dybder.

Det skyldes det centrale spildevandsrensaneanlæg, hvor nu anlæg til kemisk rensning (1987) og biologisk rensning (1991) fjerner næringsalte. Kommunen mangler nu at udvide de tostrengede kloakledningsnet, så regnvand og rensset spildevand hver for sig ledes til fjorden.

Græsrodsbevægelsen »Ren Fjord« er meget aktiv i løsningen af konflikter omkring brugen af Horsens fjord. Det går godt med at neutralisere konflikterne på det lokale plan, og der er udviklet et samarbejdsnet, som har succes med at forene surferes, jægere, fiskeres, sejleres og naturelskeres interesser. De konflikter, som rester, hænger især sammen med udefra kommende interesser. Det kan være fremmede muslingefiskere, der ikke respekterer lokale aftaler, og centrale myndigheder, som miljøministeriet, der ikke vil være med til at begrænse antallet af skarver.

En anden type af problemer er bevarelse af naturområder mod tilgroning. Hvis f.eks. Nørrestrand skal blive ved med at være et åbent vandområde, kræver det en vanskelig og omkostningskrævende indsats mod tagrør og gråpil.

Nogle af virksomhederne i Horsens, f.eks. Chemitalic, har indført renere teknologi, og der er virksomheder, som på en række områder går videre end de krav, myndighederne stiller til virksomhedens drift. For enkelte virksomheder arbejdes der med at sikre både arbejdsmiljø og ydre miljø i forhold til teknologiudviklingen. For de fleste virksomheder gælder dog, at holder

produktionens udslip sig under de fastsatte grænseværdier, så har virksomhedsledelsen ikke flere ambitioner med hensyn til deres udledningsproblemer. Virksomhedsledelserne udviser dog generelt en positiv interesse for miljøet.

I en årrække har kommunen ført en intensiv kontrol med virksomheders udslip af tungmetaller i kloaksystemet, og kommunen har forsøgt at få virksomhederne til at reducere deres udslip. Efterhånden overholdes de fleste af kravene, selv om der lejlighedsvis sker udledninger. Tungmetaludledningerne opfanges for en del i det centrale spildevandsrensaneanlægs slam, som køres gratis ud til landmænd. Når der er for højt tungmetalsindhold i slammet, må det deponeres på losseplads.

Horsens kommune er kommet med på »miljølandkortet« gennem Sund By-projektet og Grøn By (Green City) projektet. Grøn by er et pilotprojekt, sat i gang af miljøministeriet for at udvælge et område i Danmark, der kan være et miljøudstillingsvindue i forhold til verden.

Byrådets åbenhed i forhold til omverdenen er et positivt træk, men samtidig er der megen kritik over for det, der opfattes som uklar regulering

fra centrale myndigheder. Det nye kraftværmeværk må dagligt deponere 8 sække med godt 1 tons restprodukt, fordi miljøstyrelsen ikke har fastlagt, hvordan kommunen skal deponere det.

De forbedrede miljøforhold på en række områder er dog øjensynlige, selv om det også i nogen grad drejer sig om at flytte problemerne fra et sted til et andet. Tungmetallerne ender ikke mere i fjorden, men bruges på markerne og/eller ender på lossepladsen, og luften renses efter kraftværmeværket, men til gengæld er der store problemer med restprodukterne.

En række af miljøproblemerne er vanskelige at håndtere på en bæredygtig måde, og der er modsatte interesser i, hvad der skal gøres. Hvis jeg som udenbys iagttager skulle give et forslag til, hvad der kunne forstærke den positive udvikling, så skulle det være, at byrådet tog initiativ til, at der blandt alle interessenter i kommunen blev diskuteret en samlet plan for, hvordan en bæredygtig kommune kunne udvikles i de kommende år. Planen skulle ikke alene omfatte den offentlige forsyning, men også inddrage virksomhedsudvikling, arbejdsmiljø og ydre miljøforhold i den kommunale region.